

การส่งเสริมการขับร้องเพลงพื้นบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัว จังหวัดอ่างทอง

ในเขตตำบลคลองวัว มีกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีความชื่นชอบเพลงพื้นบ้าน ได้รวมตัวเพื่อขับร้องเพลงพื้นบ้านในยามว่าง ซึ่งแม้จะไม่เคยเรียนการขับร้องเพลงพื้นบ้านมาก่อน แต่เมื่อมีโอกาสได้ชมและฟังเพลงพื้นบ้านอยู่บ่อยครั้งจึงได้จดจำและนำมาฝึกหัดกันเอง เพลงที่นิยมในการขับร้องของชาวบ้านในตำบล คือ เพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเรือ และเพลงเกี่ยวข้าว โดยมีผู้สูงอายุมารวมตัวกันประมาณ 4-5 คน โดยใช้สถานที่คือศาลาเก่าในหมู่บ้าน

ต่อมาได้มีเกษตรตำบลคลองวัว ซึ่งมีความชื่นชอบและมีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านค่อนข้างดี ได้มีโอกาสพบปะและเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวกับกลุ่มผู้สูงอายุ จึงเกิดแนวคิดว่าน่าจะมีการส่งเสริมจริงจัง จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรึกษากับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัว เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านของกลุ่มผู้สูงอายุ

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองอ่างทอง

จังหวัด: อ่างทอง

ประชากร: 2,192 คน

พื้นที่: 8.73 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 อบต. คลองวัว ได้ดำเนินการ “การอนุรักษ์และส่งเสริมเพลงพื้นบ้าน” เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุในชุมชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. ผู้บริหาร อบต. ได้ขอความร่วมมือจากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีชื่อเสียงในการอนุรักษ์ศิลปการขับร้องเพลงพื้นบ้าน เพื่อให้วิทยากรจากสถาบันฯ มาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการขับร้องเพลงพื้นบ้านแก่กลุ่มผู้สูงอายุในตำบลคลองวัว
2. อบต. ได้ขอความร่วมมือจากโรงเรียนวัดโคศุภราช ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่อยู่ในเขตตำบลคลองวัว ในการใช้ศาลาอเนกประสงค์ของโรงเรียน เป็นสถานที่ฝึกอบรม ซึ่งทางผู้อำนวยการโรงเรียนได้อนุญาตให้ใช้สถานที่พร้อมกับ เสนอแนะว่าควรจะให้เด็กนักเรียนที่มีความสนใจในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เข้ารับฟังการอบรมด้วย โดยทางโรงเรียนจะทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้เด็กนักเรียนที่มีความสนใจ เข้ารับฟังการอบรม
3. การอบรมความรู้เกี่ยวกับการขับร้องเพลงพื้นบ้านใช้เวลาในการอบรม 5 วัน มีวิทยากร จำนวน 3 คน ทำการอบรมตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ ในเวลา 9.00 –16.00 น. มีผู้สูงอายุเข้ารับการอบรม 10 คน และในเวลา 13.00-16.00 น. ของแต่ละวัน จะมีเด็กนักเรียนที่มีความสนใจในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งทางโรงเรียนได้คัดเลือกไว้ จำนวน 20 คน มาร่วมฟังการอบรมด้วย โดยทาง อบต. จ่ายค่าตอบแทนให้แก่วิทยากรทั้ง 3 คน เป็นเงินรวม 3,000 บาท ทั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องดูแลเรื่องอาหารของตนเองในแต่ละวัน ส่วนเครื่องดื่มนั้นทางโรงเรียนจะจัดไว้บริการ
4. อบต. ได้อนุญาตให้กลุ่มผู้สูงอายุฝึกซ้อมขับร้องเพลงพื้นบ้าน โดยใช้สถานที่ของ อบต. คือศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลคลองวัว ซึ่งเป็นอาคารอเนก- ประสงค์ชั้นเดียว ตั้งอยู่ใจกลางชุมชน มีความพร้อมสำหรับการฝึกซ้อมร้องเพลง ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า, ห้องน้ำ, รวมถึงความกว้างขวางของสถานที่ และยังใช้เป็นสถานที่เก็บอุปกรณ์ในการฝึกซ้อมอีกด้วย โดยอบต. รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในด้านสาธารณูปโภค

ซึ่งเกิดขึ้น เดือนละประมาณ 100-200 บาท นอกจากนี้ อบต. ได้จัดสรรงบประมาณ จำนวน 12,000 บาท เพื่อจัดซื้อเครื่องแต่งกาย จำนวน 20 ชุด ในราคาชุดละ 600 บาท สำหรับผู้สูงอายุไว้สวมใส่ในการแสดง

5. กลุ่มผู้สูงอายุได้เลือกผู้ที่อาวุโสที่สุดเป็นประธานกลุ่ม และได้มีการฝึกซ้อมร้องเพลงพื้นบ้านในช่วงเวลาประมาณ 18.00-20.00 น. สัปดาห์ละประมาณ 3 วัน โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจะเป็นผู้แต่งเนื้อร้องให้ชาวบ้านนำมาฝึกซ้อม ซึ่งเนื้อเพลงจะสื่อถึงวิถีชีวิตชาวบ้านและอาจกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง เพื่อให้เนื้อหาสนุกสนานและน่าสนใจ ในช่วงแรกมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 10 คน ต่อมาจำนวนผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นเป็น 30 คน

6. หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมักจะติดต่อให้กลุ่มผู้สูงอายุไปแสดง การขับร้องเพลงพื้นบ้าน ผ่านทาง อบต. ซึ่งมีการติดต่อให้กลุ่มผู้สูงอายุไปแสดง ปีละประมาณ 10 ครั้ง โดย อบต.จะให้ยืมรถยนต์สำหรับขนส่งผู้แสดงและอุปกรณ์ พร้อมกับมอบหมายให้พนักงานขับรถของ อบต. ทำหน้าที่ขับรถยนต์คันดังกล่าว ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการแสดงครั้งหนึ่งจะตกประมาณ 2,000-5,000 บาท ทั้งนี้สมาชิกจะนำค่าตอบแทนที่ได้มาหักค่าใช้จ่าย คือ ค่าน้ำมัน ส่วนที่เหลือก็จะแบ่งกันในกลุ่มนักแสดง ซึ่งเป็นจำนวนไม่มากนัก เฉลี่ยคนละ 100-200 บาท โดยในการแสดงแต่ละครั้งจะมีสมาชิกประกอบด้วย

- ผู้ที่ทำหน้าที่ขับร้องเพลงพื้นบ้าน ไม่เกิน 10 คน
- คนตีกลอง 1 คน
- คนตีฉิ่ง 1 คน

โดยผู้ที่ทำหน้าที่ขับร้องเพลงในแต่ละครั้ง จะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไป เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกันอย่างทั่วถึง

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

ค่าใช้จ่ายในโครงการนี้ทั้งหมดเป็นได้รับการจัดสรรมาจากงบประมาณของ อบต. โดยแยกรายละเอียดได้ดังนี้

- ค่าตอบแทนวิทยากร 3,000 บาท
- ค่าเครื่องแต่งกายของสมาชิก 12,000 บาท
- (จำนวน 20 ชุด ราคาชุดละ 600 บาท)
- ค่าสาธารณูปโภค (น้ำประปา ไฟฟ้า)* ปีละประมาณ 1,800 บาท

อุปกรณ์/เครื่องมือ

- เครื่องแต่งกายนักแสดง 12 ชุด
- กลอง 1 ใบ
- ฉิ่ง 1 คู่

บุคลากร

- กลุ่มสมาชิกอนุรักษ์ส่งเสริมเพลงพื้นบ้านฝึกซ้อมการขับร้องเพลงพื้นบ้านเพื่อเตรียมการแสดง ประมาณ 30 คนฝึกซ้อมสัปดาห์ละ 3 วัน
- พนักงานขับรถ 1 คน ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะเมื่อมีการแสดงการขับร้องเพลงพื้นบ้าน ปีละประมาณ 10 ครั้ง ครั้งละ 1 วัน

*หมายเหตุ ค่าน้ำประปาและไฟฟ้าเฉลี่ย เดือนละประมาณ 150 บาท

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2545	-นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรตำบลคลองวัว เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน มีการรวมตัวกันขับร้อง เพลงพื้นบ้านในยามว่าง จึงคิดว่าน่าจะมีการส่งเสริม อย่างจริงจัง จึงได้ประสานงานกับผู้บริหาร อบต. เพื่อเพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรม ดังกล่าวของชาวบ้าน	-นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตำบลคลองวัว
พฤศจิกายน 2545	-ผู้บริหาร อบต. จัดประชุม เพื่อขอความคิดเห็น ในการสนับสนุนกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้าน ของกลุ่มผู้สูงอายุ	-คณะผู้บริหาร อบต.คลองวัว
	- ผู้บริหาร อบต. ทำหนังสือขอความร่วมมือจาก สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในการจัด วิทยากรจากสถาบันฯ มาอบรมความรู้เกี่ยวกับการ ขับร้องเพลงพื้นบ้านและการแสดงศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน	-ปลัด อบต.
	-อบต. ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียน โคศุกราชเพื่อขอใช้ศาลาอเนกประสงค์ของ โรงเรียนเป็นสถานที่อบรม	-นายก อบต.
	-โรงเรียนโคศุกราชได้คัดเลือกเด็กนักเรียนที่มี ความสนใจในการแสดงศิลปะพื้นบ้าน จำนวน 20 คน เพื่อเข้าร่วมฟังการอบรมกับผู้สูงอายุ	-ผู้อำนวยการโรงเรียนโคศุกราช
ธันวาคม 2545	-อบรมความรู้เกี่ยวกับการขับร้องเพลงพื้นบ้าน และการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้แก่ ประชาชนและเด็กนักเรียนในตำบลคลองวัว	-วิทยากรจากสถาบันราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา
	-อบต. จัดซื้อเครื่องแต่งกายให้แก่สมาชิกกลุ่ม จำนวน 20 ชุด เพื่อใช้ในการแสดงขับร้องเพลง พื้นบ้าน	-ปลัด อบต.
	-เกษตรตำบลคลองวัว แต่งเนื้อร้องเพลงพื้นบ้าน ขึ้นมาใหม่เพื่อให้สมาชิกนำไปฝึกซ้อม	-เกษตรตำบลคลองวัว
	-สมาชิกรวมกลุ่มฝึกซ้อมขับร้องเพลงพื้นบ้าน ตามแนวทางที่ได้อบรมมาจากสถาบันราชภัฏพระ นครศรีอยุธยา	-กลุ่มสมาชิกเพลงพื้นบ้าน
	-กลุ่มสมาชิกได้เริ่มเปิดการแสดงการขับร้องเพลง พื้นบ้าน โดยมีการแสดงครั้งแรกในงานประจำปี ของจังหวัดอ่างทอง	-กลุ่มสมาชิกเพลงพื้นบ้าน

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา -มอบหมายให้วิทยากรของสถาบันฯ มาช่วยอบรมความรู้เกี่ยวกับการ ขับร้องเพลงพื้นบ้านให้แก่ประชาชนในตำบลคลองวัว

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

-ผู้สูงอายุในตำบลคลองวัว มีการรวมกลุ่มเพื่อขับร้องเพลงพื้นบ้านในเวลารว่าง แต่ไม่มีการส่งเสริมกิจกรรมดังกล่าวอย่างจริงจัง มีสมาชิกในกลุ่มเพียงประมาณ 4-5 คน และไม่มีการเผยแพร่กิจกรรมดังกล่าวให้เป็นที่รู้จักแต่อย่างใด

หลังการดำเนินการ

-อบต. ให้การสนับสนุนกิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านของผู้สูงอายุในตำบลคลองวัว ทำให้จำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น โดยมีสมาชิกประมาณ 30 คน มีการเผยแพร่กิจกรรมการขับร้องเพลงพื้นบ้านไปยังท้องถิ่นอื่น โดยในแต่ละปีจะมีทั้งภาครัฐและเอกชนติดต่อให้ทางกลุ่มฯ ไปเปิดการแสดงเฉลี่ยปีละประมาณ 10 ครั้ง ช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดความรู้ไปสู่เยาวชนในตำบลเพื่อให้เป็นผู้สืบทอดต่อไป

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งบางท่านความจำไม่ดีนักทำให้จำเนื้อหาเพลงที่จะร้องได้ไม่ดีนัก	1. มีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบันของบ้านเมือง เพื่อให้น่าสนใจและจดจำได้ง่าย
2. ในการแสดงแต่ละครั้ง มักจะมีการสลับสับเปลี่ยนตัวนักแสดงอยู่เสมอ เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง แต่ก็ส่งผลทำให้การขับร้องเพลงในบางครั้งอาจติดขัดบ้าง	2. ในการฝึกซ้อมก่อนวันแสดงจริงในแต่ละครั้ง จะเพิ่มเวลาฝึกซ้อมให้มากขึ้น เพื่อให้นักแสดงคุ้นเคยมากขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความสำเร็จของผู้ริเริ่มโครงการคือนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรตำบลคลองวัว ที่มีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับ อบต. รวมถึงผู้บริหาร อบต. ที่มีความเข้าใจในความต้องการของประชาชน และได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและสถานที่ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยสำคัญคือ ความร่วมมือของผู้สูงอายุในชุมชนที่เสียสละเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกัน แม้ว่าค่าตอบแทนที่ได้จะมีเพียงเล็กน้อยก็ตาม

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

โครงการนี้จะมีที่ยั่งยืนและต่อเนื่องต่อไปในอนาคต เพราะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก อบต. ในด้านต่างๆ รวมถึงงบประมาณ อันจะเห็นได้จากผู้บริหาร อบต. มีแผนการจัดสรรงบประมาณของ อบต. เพื่อจัดซื้อเครื่องแต่งกายให้นักแสดงเพิ่มขึ้นอีกคนละ 1 ชุด และยังได้ประสานงานกับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อให้วิทยากรมาฝึกอบรมทบทวน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอีกด้วย

นอกจากนี้ในปัจจุบันสมาชิกในกลุ่มก็มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนมากขึ้น ดังนั้นหากสมาชิกที่มีอยู่ในปัจจุบันสูญหายไปก็จะมีสมาชิกรุ่นใหม่เข้ามาทดแทน

บทเรียนที่ได้รับ

การดำเนินโครงการต่างๆ จะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องตอบสนองต่อความต้องการชาวบ้านและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง จึงจะได้รับความร่วมมือในทุกๆ ด้าน อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จในท้ายที่สุด

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

โครงการนี้พร้อมจะถ่ายทอดประสบการณ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีความสนใจ ไปประยุกต์ใช้สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือวิถีชีวิต และความสนใจของประชาชนในท้องถิ่น เพราะหากไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแล้วโครงการลักษณะเช่นนี้ย่อมไม่ประสบความสำเร็จ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : ส.ด.ท.เป็นไท ปานประดิษฐ์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวัว
ที่อยู่ : ตำบลคลองวัว อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
โทรศัพท์ : (035) 615 – 291 - 2

ชื่อ-นามสกุล : นายสนอง พ่วงดี
ตำแหน่ง : นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
หน่วยงาน : สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง
ที่อยู่ : สำนักงานเกษตรจังหวัดอ่างทอง
อำเภอเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
โทรศัพท์ : (035) 611 - 203

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีใหม่ : พ.ศ. 2546

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	ตำบลคลองวัว อำเภอมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง 14000
ขนาดพื้นที่	8.73 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,651,917.09 บาท (ปีงบประมาณ 2546)
งบประมาณรายได้	2,944,789.11 บาท (ปีงบประมาณ 2546)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	5 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	2,192 คน
จำนวนครัวเรือน	474 ครัวเรือน
รายได้เฉลี่ยประชากร	39,479 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	พื้นที่ของตำบลคลองวัว ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม สภาพดินอุดมสมบูรณ์ และอยู่ในเขตชลประทาน จึงเหมาะแก่การเพาะปลูก ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ลักษณะสังคมเป็นแบบสังคมชนบท ซึ่งประชากรใน ชุมชนมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีความนิยมใน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบไทยๆ เช่น ประเพณีการขับ ร้องเพลงพื้นบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเพลงอีแซว เพลงฉ่อย เพลงเรือ และเพลงเกี่ยวข้าว รวมถึงประเพณีไทย เดิมต่างๆ เช่นสงกรานต์ และประเพณีลอยกระทง